

Uitg

ifte

	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
Datum van uitspraak 15 mei 2023	op € UR :	op € UR :	op € UR :
Rolnummer 22A3007/5			

Niet aan te bieden aan de ontvanger

Vrederecht van het 5de kanton Antwerpen

VONNIS

Aangeboden op
Niet te registreren

De vrederechter spreekt het volgende vonnis uit in de zaak van:

- **K.V.**, met rijksregisternummer **, die woont te XXX, met als advocaat meester Geert Lenssens, die kantoor houdt te 1050 Brussel, Louizalaan 64/9
- **I.D.B.**, met rijksregisternummer \$\$, die woont te XXX, met als advocaat meester Geert Lenssens, die kantoor houdt te 1050 Brussel, Louizalaan 64/9

beiden in eigen naam en in de hoedanigheid van dragers van het ouderlijk gezag over hun minderjarig kind **L.V.**, met rijksregisternummer \$\$, die woont te XXX

eisende partijen

- **BV 3M BELGIUM**, ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder nummer 0402683721, die haar maatschappelijke zetel heeft te 1831 Machelen, Hermeslaan 7, die keuze van woonst doet op het kantoor van haar raadsliden te 1000 Brussel, Keizerslaan 3, met als advocaten meester Dominique Devos en meester Jonas Van Orshoven, die kantoor houden te 1000 Brussel, Keizerslaan 3

verwerende partij

- **J.V.**, met rijksregisternummer **, die woont te 2070 Zwijndrecht, Neerstraat 67, met als advocaat meester Geert Lenssens, die kantoor houdt te 1050 Brussel, Louizalaan 64/9

vrijwillig tussenkomende partij

Procedure

Deze zaak is ingeleid bij dagvaarding van 2 mei 2022.

De vrederechter heeft partijen gehoord.

Gelet op de tussenbeschikking - art. 747 §1 Ger. W. van 17 mei 2022.

Gelet op het verzoekschrift vrijwillige tussenkomst, neergelegd ter griffie op 13 juni 2022.

De vrederechter heeft rekening gehouden met de stukken in het dossier van rechtspleging en inzonderheid met de door partijen genomen conclusies.

De wet op het gebruik der talen in gerechtszaken werd nageleefd.

Motivering

I. Relevante feiten (samengevat)

1.

Eisende partijen wonen sinds 2001 in de omgeving van de productie eenheden van verwerende partij. In vogelvlucht wonen eisende partijen thans sinds 2013 op ongeveer 1 km vogelvlucht van deze productie eenheden.

Volgens eisende partijen is in de buurt van de productie eenheden van verwerende partij een historische uitstoot van PFAS (Poly -en perfluoralkylstoffen) door de nabije industriële activiteit van verwerende partij.

Zo is er PFAS aangetroffen in de moestuin, de eieren van eigen kweek, de bodem van de gezinswoning en in het lichaam van eisende partijen.

Uit een Technisch-Wetenschappelijk rapport "Bevolkingsonderzoek PFAS bij omwonenden van de 3M site in Zwijndrecht, 2021", uitgevoerd door het Agentschap Zorg en Gezondheid, VITO en PIH, blijkt het volgende:

"Bij de populatie wonende op minder dan 3 km ten aanzien van 3M liggen voor sommige PFAS verbindingen de gehalten in serum duidelijk hoger dan de niveaus die in recente studies werden gerapporteerd voor de gemiddelde Vlaamse bevolking, alsook in vergelijking met recente waarden uit andere regio's (Wallonië) en andere Europese landen (referentiepopulaties). Voornamelijk de serum concentratie PFOS ligt duidelijk hoger in deze populatie dan gemiddeld in referentiepopulaties. Op de tweede plaats liggen de concentraties PFHxS hoger dan in de referentiepopulaties."

Nog volgens dit rapport:

"PFOS werd in het verleden in de omgeving uitsluitend in de 3M fabriek geproduceerd. De invloed van 3M, en de dominantie van PFOS t.a.v. andere PFAS verbindingen in deze hotspot (vrij vertaald: belangrijke plaats) werd eerder geobserveerd in stalen van bodem, eieren en lucht in dit studiegebied. De dominantie van PFOS wordt ook weerspiegeld in de serumstalen. Uit toxicologische en epidemiologische studies blijkt dat de blootstelling aan sommige PFAS verbindingen het risico verhoogt op leverschade, verhoogde cholesterol, verstoring van de schildklier, lager geboortegewicht en verminderde vaccinatierespons bij nakomelingen. Het Amerikaanse CDC-ATSDR heeft dit onlangs in 2021 nog eens samengevat in een zeer uitgebreide toxicologisch rapport (ATSDR, 2021), EFSA en de Duitse Commissie voor humane biomonitoring hebben op basis van dergelijke studies richtwaardes voor PFAS in serum afgeleid. Bij de overgrote meerderheid (of 92,7 %) van de deelnemers ligt de som van PFOA, PFNA, PFOS en PFHxS boven de EFSA richtwaarde van 6,9 ng/L. Ook in referentiepopulaties overschrijdt de blootstelling in sommige delen in Europa de EFSA TWI."

Hieronder vallen eisende partijen, volgens eisende partijen.

Uit de bloedstalen genomen van eisende partijen blijkt dat de hoeveelheid PFAS abnormaal hoog is.

Zowel verwerende partij als het moederbedrijf van verwerende partij zijn op 21 januari 2022 in gebreke gesteld door eisende partijen.

Verwerende partij reageerde op 24 maart 2022, volgens eisende partijen, op een wijze die een verdere poging tot verzoening zinloos maakte; het moederbedrijf reageerde op 7 juli 2022 met de mededeling niets met deze zaak te maken te hebben.

Vervolgens stellen eisende partijen dat verwerende partij bereid is een bedrag van achttien miljoen euro te betalen als schadevergoeding aan de lokale landbouwers, en op 30 maart 2022 een bedrag van honderd vijftig miljoen zou betalen om de PFAS-vervuiling rondom het bedrijf te saneren. In juli 2022 is dan bekend gemaakt dat verwerende partij een dading heeft afgesloten met het Vlaamse Gewest betreffende de sanering van gronden voor een bedrag van vijfhonderd eenenzeventig miljoen euro, met een borgstelling van het moederbedrijf tot beloop van tweehonderd vijftig miljoen euro.

Volgens eisende partijen betekent dit dat verwerende partij aanvaardt dat zij veroorzaker is van de PFAS-verontreiniging in Zwijndrecht en omgeving. De buurbewoners echter krijgen niets en zijn niet betrokken bij de dading met het Vlaamse Gewest en zijn derhalve aangewezen op de Rechter.

2.

Verwerende partij stelt dat zij sinds 1971 gevestigd is in Zwijndrecht, waar zij eigenares is van haar bedrijfsterrein. Zij maakt chemische producten binnen vier divisies, waarvan twee zeer beperkt, nog PFAS bevatten, wat steeds gebeurde in overeenstemming met het milieurecht en met de geldende milieu -en omgevingsvergunningen, en dit onder toezicht van de bevoegde overheden die onder andere de PFAS emissies door de jaren heen van nabij hebben beoordeeld, vergund, opgevolgd en gehandhaafd. Ook intern wordt het productieproces nauwgezet gemonitord en worden de productie installaties ondersteund door State of the art milieutechnologieën. De fabriek in Zwijndrecht is een van de belangrijkste onderzoeks-, ontwikkelings- en productievestigingen voor producten gebaseerd op PFAS. PFAS is een verzamelnaam voor chemische moleculen die fluor en koolstof bevatten. De benamingen gebeuren in functie o.m. van het aantal koolstof verbindingen en de functionele groep die aanwezig is. Elk van de structurele verschillen kunnen een invloed hebben op de manier waarop een molecule uit de PFAS-groep zich fysisch, chemisch, biologisch, toxicologisch en milieutechnisch gedraagt.

Nog volgens verwerende partij zijn sommige PFAS bestendig tegen afbraak in het milieu en het metabolisme van dieren. Die afbraakbestendigheid kan worden toegeschreven aan de sterke koolstof-fluorverbinding die in PFAS voorkomt, die deze moleculen zeer stabiel en niet-reactief maken. En hoewel onderzoek uitwijst dat sommige PFAS het potentieel hebben om in de voedselketen terecht te komen en te bio-accumuleren in bepaalde organismen en onder bepaalde omstandigheden, is dat niet het geval voor alle PFAS. Vele PFAS hebben weinig tot geen neiging tot bio-accumulatie, en daartoe behoren ook de verbindingen die verwerende partij momenteel produceert in de vestiging in Zwijndrecht. Verschillende studies hebben aan PFOS of PFOA blootgestelde populaties opgevolgd, en hebben een continue afname in het bloedserumniveaus vastgesteld nadat blootstelling is stopgezet. Met de tijd zullen de verbindingen uit het lichaam verwijderd worden.

PFOS, de belangrijkste stof in het kader van de PFAS verontreiniging rond de Zwijndrechtse vestiging, is een molecule die tal van nuttige toepassingen had (en heeft), maar die in Zwijndrecht (tot 2002) vooral gemaakt werd met het oog op de productie van brandblusschuim, waarvan verwerende partij één van de producenten is maar niet de enige, zoals eisende partijen stellen.

Vrederegerecht van het 5de kanton Antwerpen

Verwerende partij heeft vrijwillig de productie van PFOS en PFOA stopgezet tegen 2002, wat gebeurde lang voor de andere producenten de productie stopzetten en lang voor de emissiereguleringen voor deze producten door de overheid.

De uitfasering en stopzetting mag niet verward worden met wetenschappelijke of juridische conclusies die eisende partijen maken. De uitfasering is gemaakt naar aanleiding van de vaststelling dat lage concentraties PFOS en PFOA wijdverspreid gedetecteerd werden in het milieu, en dankzij de ontwikkeling van nieuwe analysemethoden. Op het ogenblik van de vaststelling wees de bestaande wetenschappelijke kennis erop dat de aanwezigheid van deze stoffen in de lage concentraties waarin die teruggevonden werden, geen gezondheids- of milieurisico's vormden.

Uit de decennia lange opvolging van de werknemers van verwerende partij, onder toezicht van onafhankelijke derden, blijkt geen negatief gezondheidseffect, dat toe te wijzen is aan blootstelling aan PFAS of PFOA. Dit wordt internationaal bevestigd.

Eisende partijen verwijzen naar een recent rapport van een comité aangesteld door National Academies of Science, Engineering and Medicine in de Verenigde Staten dat aangeeft dat er voldoende bewijs is om "associations" (door eisende partijen als associaties vertaald) te leggen tussen bepaalde PFAS en bepaalde gezondheidseffecten. Tot een oorzakelijk verband wordt niet besloten. Onderscheid dat eisende partijen niet maken.

Het comité heeft een "voorzorgsredenering" toegepast wat resulteerde in "een lagere bewijsstandaard dan diegene die doorgaans vereist is om zelfs zwakke wetenschappelijke bevestiging te geven" en de auteurs geven bovendien expliciet aan dat de bewijsstandaard die zij gebruiken "voor het trekken van conclusies over potentiële waarschijnlijkheden en grootteorden, veel lager kunnen zijn dan diegene die toepasselijk is in andere wetenschappelijke contexten".

Aan de hand van dit voorzorgsbeginsel hebben volksgezondheidsagentschappen in de VS en Europa blootstellingsrichtlijnen voor bepaalde PFAS, PFOS en PFOA, opgesteld. Namelijk de HBM-I en HBM-II waarden opgesteld door het Duitse Milieuagentschap en de Totale Wekelijkse Inname of TWI die het Europese Voedselveiligheidsagentschap EFSA in 2020 heeft opgesteld en waarnaar eisende partijen verwijzen.

Deze waarden vormen geen aanwijzing dat er gezondheidseffecten bij een specifiek individu zijn opgetreden of zullen optreden.

Eisende partijen verwijzen naar het bevolkingsonderzoek dat de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH) in samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) hebben uitgevoerd bij de Zwijndrechtse bevolking. Dat bevolkingsonderzoek ging na aan welke PFAS-niveaus de bevolking in de buurt van de 3M-vestiging (verwerende partij) in Zwijndrecht, blootgesteld was.

De VITO, het PIH en het AZG geven duidelijk aan dat de loutere aanwezigheid van PFAS in het bloed van een individu - zelfs als het hoger is dan de HBM- of EFSA toetsingswaarden - geen indicatie geeft dat er in de toekomst negatieve gezondheidseffecten zijn voorgevallen of kunnen voorvallen.

De Vlaamse overheid stelt dat het onmogelijk is thans te besluiten dat het risico op negatieve gezondheidseffecten toeneemt als een gevolg daarvan.

Dit is overigens gebleken uit een onderzoek gevoerd door de Stichting Kankerregister, in opdracht van het AZG.

De overschrijding van de toetsingswaarde toont geen gezondheidseffect aan.

Eisende partij maakt een verkeerde voorstelling van de werkelijkheid en verward saneringsplicht en saneringsaansprakelijkheid. De saneringsplicht is een objectieve verplichting die rust op de exploitant, gebruiker of eigenaar van de grond waarop de bodemverontreiniging tot stand is gekomen. Vragen als schuld, fout, nalatigheid of burgerlijke aansprakelijkheid zijn daarbij irrelevant.

De vraag wie saneringsplichtige is staat los van de vraag wie voor de verontreiniging aansprakelijk is en finaal, via regres van de saneringsplichtige, de kosten zal moeten dragen.

Het argument van eisende partijen, volgens het welk verwerende partij haar burgerrechtelijke aansprakelijkheid zou hebben erkend in de Saneringsovereenkomst met de Vlaamse overheid, berust dan ook op een misvatting.

Overigens heeft verwerende partij al sinds 1994, en aldus voordat een bodemwetgeving bestond in Vlaanderen, bodemonderzoeken uitgevoerd op (en rond) de vestiging in Zwijndrecht. De resultaten van de onderzoeken zijn gebundeld in een eerste oriënterend bodemonderzoek. Vervolgens heeft dit proces zich doorheen de jaren herhaalt. Telkens is PFAS verontreiniging vastgesteld. Derhalve is deze verontreiniging al bijna dertig jaar gekend bij OVAM aan de hand van publiek toegankelijke documenten.

Zo vond een beschrijvend bodemonderzoek, met externe (overheids)expertise, over (onder andere) PFAS verontreiniging plaats en heeft de bodemsaneringsdeskundige vervolgens een beschrijvend bodemonderzoek opgesteld in 2006, waarvan een belangrijk onderdeel de beoordeling van de potentiële risico's die de aanwezigheid van PFAS in de bodem vormde voor de mens, was. In dit onderdeel is besloten dat "De analyses op de bodemstalen tonen geen overschrijdingen [van de berekende toxicologische toetsingswaarden] aan voor PFOS en PFOA". Door OVAM is het beschrijvend bodemonderzoek in overeenstemming verklaard met de bepalingen van het Bodemdecreet. Het is belangrijk te noteren dat de waarden die bij de recente actualisatie van het beschrijvend bodemonderzoek werden teruggevonden, vergelijkbaar zijn met de waarden uit 2006. Enkel de risico inschatting vanuit de overheid is sindsdien (fundamenteel) gewijzigd.

In het beschrijvend bodemonderzoek is historische bodemverontreiniging met PFAS in het grondwater vastgesteld, wat gesaneerd is in 2008. Dit bodemsaneringsproject loopt nu nog en betracht de verspreiding van PFAS verontreiniging buiten de terreingrenzen te vermijden en binnen de terreingrenzen te beheersen en verwijderen.

De stelling van eisende partijen als zou verwerende partij spontaan geen actie ondernemen en niet communiceren is dan ook onjuist.

Ook de individuele bewoners, waaronder eisende partijen, zijn door verwerende partij geïnformeerd doorheen de jaren. Op heden heeft verwerende partij een uitgebreide, publiek toegankelijke website specifiek over de verontreiniging op en rond de vestiging in Zwijndrecht.

In het voorjaar van 2019 heeft OVAM aan verwerende partij en haar erkende bodemsaneringsdeskundige ERM gevraagd om haar beschrijvend bodemonderzoek van 2006 te actualiseren en dit naar aanleiding van een studie rond de aanwezigheid van PFAS in Vlaanderen. Het referentiekader waarmee voorheen de risicobeoordeling was gemaakt, was inmiddels geëvolueerd.

Over het bodemsaneringsproject zijn alle inwoners, waaronder eisende partijen, ingelicht door OVAM. De OVAM heeft het bodemsaneringsproject op 27 oktober 2022 in overeenstemming verklaard met de bepalingen van het Bodemdecreet.

Vrederecht van het 5de kanton Antwerpen

Op 22 december 2022 heeft verwerende partij beslist tot de vrijwillige uitfasering van alle PFAS productie.

Tot slot zijn enkele feitelijke voorstellingen van eisende partijen foutief:

- Niet alle PFAS verontreiniging in Zwijndrecht is afkomstig van verwerende partij, evenmin heeft verwerende partij dit erkend. Uit de kaart van de Vlaamse overheid (www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/maatregelen-per-gemeente) blijken meerdere verontreinigingsbronnen. Het is weinig aannemelijk, en eisende partijen tonen dit niet aan, dat de volledige PFAS-blootstelling van eisende partijen in een rechtstreeks verband staat met de verontreiniging die afkomstig is vanop de vestiging van verwerende partij.
- Landbouwregeling was goodwill, geen aansprakelijkheid. De landbouwers aan wie goodwill-betalingen zijn toegekend hebben niet moeten aantonen dat enige voorwaarde van juridische aansprakelijkheid aanwezig was en bijgevolg kan een goodwill-betaling niet beschouwd worden als enige erkenning van aansprakelijkheid die binnen dit vrijwillig schema hoe dan ook niet aan de orde was.
- De Saneringsovereenkomst wijst geen aansprakelijkheid aan. De dading afgesloten tussen verwerende partij en de Vlaamse overheid heeft voornamelijk betrekking op engagementen om te garanderen dat er voldoende middelen zijn om de sanering op en rond de 3M-vestiging te bewerkstelligen.
- Overige beweringen van eisende partijen lijken voornamelijk sfeerschepperij.

II. Aanspraken**A. Aanspraken eisende partijen**

Eisende partijen formuleren volgende aanspraken:

- In hoofdorde: verwerende partij op basis van artikel 19 Ger.W. te veroordelen tot overlegging van (a) de sedert 1 april 1963, minstens vanaf de door verwerende partij te bewijzen startdatum van PFAS productie in België tot op heden, gesloten binnenlandse of buitenlandse verzekeringspolissen burgerlijke aansprakelijkheid - uitbating waarbij zij hetzij verzekerde hetzij verzekeringsnemer is, samen met de bijzondere en algemene voorwaarden (b) van de aangifte(s) van schadegevallen in het kader van die polissen die rechtstreeks hetzij onrechtstreeks relateren naar PFAS, dit alles binnen de 30 dagen vanaf de datum van het te vellen vonnis, minstens vanaf de betekening ervan, dit alles onder verbeurte van een dwangsom groot 10.000 EUR per dag vertraging.
- Minstens in hoofdorde verwerende partij op basis van artikel 19 Ger.W. te veroordelen tot overlegging van (a) de binnenlandse of buitenlandse verzekeringspolissen burgerlijke aansprakelijkheid - uitbating waarbij zij hetzij verzekerde hetzij verzekeringsnemer is samen met de bijzondere en algemene voorwaarden (b) van de aangifte(s) van schadegevallen, telkens zoals die kunnen ingeroepen worden met betrekking tot het schadegeval voorwerp van deze procedure, dit alles binnen de 30 dagen vanaf de datum van het te vellen vonnis, minstens vanaf de betekening ervan, dit alles onder verbeurte van een dwangsom groot 10.000 EUR per dag vertraging.
- Verder in hoofdorde: verwerende partij te veroordelen op basis van foutloze aansprakelijkheid voor bovenmatige burenhinder conform artikel 3.101 NBW voorheen artikel 544 OBW tot het betalen van een onbenoemd provisioneel bedrag van vier maal 500 EUR en dus aan elke

Vrederegerecht van het 5de kanton Antwerpen

verzoeker 500 EUR of samen 2.000 EUR en dienvolgens aan elke eisende partij en dus vier maal voorbehoud ad vitam of minstens voor 20 jaar vanaf de te vellen uitspraak en voorbehoud te verlenen conform artikel 2262bis OBW voor alle andere schade zoals bijvoorbeeld en niet limitatief alle mogelijke herstelmaatregelen, de verdere morele schade, de lichamelijke schade, de waardevermindering van vastgoed en de lucht-, bodem- en waterverontreiniging.

- Subsidiair: verwerende partij te veroordelen op basis van de aansprakelijkheid als bewaarder van een gebrekkige zaak op grond van artikel 1384, lid 1 OBW, minstens op basis van een fout of een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid tot het betalen van een onbenoemd provisioneel bedrag van vier maal 500 EUR en dus aan elke verzoeker 500 EUR of samen 2.000 EUR en dienvolgens aan elke eisende partij en dus vier maal voorbehoud ad vitam of minstens voor 20 jaar vanaf de te vellen uitspraak en voorbehoud te verlenen conform artikel 2262bis OBW voor alle andere schade zoals bijvoorbeeld en niet limitatief alle mogelijke herstelmaatregelen, de verdere morele schade, de lichamelijke schade, de waardevermindering van vastgoed en de lucht-, bodem- en waterverontreiniging.
- Meer subsidiair: verwerende partij te veroordelen op basis van een fout of van een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid op grond van artikel 1382-1383 OBW tot het betalen van een onbenoemd provisioneel bedrag van vier maal 500 EUR en dus aan elke verzoeker 500 EUR of samen 2.000 EUR en dienvolgens aan elke eisende partij en dus vier maal voorbehoud ad vitam of minstens voor 20 jaar vanaf de te vellen uitspraak te verlenen en voorbehoud te verlenen conform artikel 2262bis OBW voor alle andere schade zoals bijvoorbeeld en niet limitatief alle mogelijke herstelmaatregelen, de verdere morele schade, de lichamelijke schade, de waardevermindering van vastgoed en de lucht-, bodem- en waterverontreiniging.
- Gebeurlijk en desnoods ambtshalve alvorens geheel of gedeeltelijk recht te doen, een plaatsbezoek te bevelen gebeurlijk in aanwezigheid van een expert naar keuze met het oog op een zgn. 'mini expertise'.
- Kosten in opschorting.

B. Middelen verwerende partij

Verwerende partij formuleert volgende middelen:

- In hoofdorde: zich onbevoegd te verklaren en de zaak te verwijzen naar de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, omdat het vrederegerecht het niet door de wet aangewezen, noch het meest gepaste forum is om kennis te nemen van deze vordering.
- In eerste ondergeschikte orde: de vordering van eisende partijen gedeeltelijk onontvankelijk te verklaren, omdat over de uitvoering van de saneringsplicht onder het Bodemdecreet geen geschil bestaat en omdat de wet niet voorziet in een voorbehoud voor herstelmaatregelen.
- Eveneens in ondergeschikte orde: de burgerlijke rechtspleging te schorsen omdat de strafvordering over identieke (of minstens overlappende) feiten nog loopt.
- In tweede ondergeschikte orde:
 - Vast te stellen dat de zaak voor het overige niet in staat van wijzen is en bijgevolg
 - Te verwijzen naar de bijzondere rol of
 - Ondergeschikt de zaak uit te stellen naar een 'relaiszitting' in het voorjaar van 2024: of
 - Verder ondergeschikt aan eisende partijen een voorbehoud van maximaal twintig jaar te verlenen voor het instellen van een buitencontractuele vordering - doch zonder het bestaan van een buitencontractuele aansprakelijkheid al te kunnen vast stellen; daarbij de kosten te

Vrederecht van het 5de kanton Antwerpen

laten voor de partij die ze gemaakt heeft.

- In derde ondergeschikte orde: de ontvankelijke delen van de vorderingen ongegrond te verklaren omdat ze niet bewezen zijn; eisende partijen te veroordelen tot de kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding.
- Wat betreft de vordering tot het overleggen van verzekeringsdocumenten:
 - In hoofdorde: de vordering tot het overleggen van stukken af te wijzen als onontvankelijk bij gebrek aan belang, of minstens ongegrond omdat deze stukken niet kunnen bijdragen tot de oplossing van het geschil.
 - In ondergeschikte orde: de over te leggen stukken te beperken tot diegene die betrekking hebben op de polis voor de periode van 1 maart 2021 tot 1 maart 2022.
- Wat betreft de vordering tot het bevelen van een plaatsbezoek: de vordering hetzij af te wijzen, hetzij als onderzoeksmaatregel twee plaatsbezoeken op te leggen, waarvan er een vóór en een na de sanering dient plaats te vinden.

III. Beoordeling**A. Wat de bevoegdheid betreft****1.**

Verwerende partij werpt de onbevoegdheid op van de vrederechter en vordert de verwijzing naar de Rechtbank van Eerste Aanleg, nu de vorderingen van eisende partijen samenhangend zijn. Zij hebben hetzelfde voorwerp, maar een onderscheiden rechtsgrond. Aangezien het voorwerp en de pertinente feiten dezelfde zijn moeten de door eisende partijen gestelde vorderingen beschouwd worden als samenhangend.

Op grond van artikel 701 Ger.W. kunnen verschillende vorderingen tussen twee of meer partijen, als zij samenhangend zijn, bij éénzelfde akte worden ingesteld.

Voor samenhangende vorderingen voorziet artikel 566, eerste lid Ger.W. in een voorrangregeling van openbare orde. De bevoegdheid van de vrederechter heeft bij samenhangende vorderingen enkel voorrang op de rechtbank van eerste aanleg in twee zeer specifieke, in artikel 565, lid 2, 2° Ger.W., vermelde gevallen. Burenhinder behoort daartoe niet.

Uit de duidelijke bewoordingen van artikel 566, eerste lid Ger.W. blijkt dat in geval van samenhangende vorderingen enkel moet gekeken worden naar het tweede lid van artikel 565 Ger.W. om de voorrang te bepalen. Deze voorrangregeling van openbare orde primeert dus op de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter voor vorderingen over burenhinder.

De bevoegdheid van de vrederechter voor burenhinder is een bijzondere bevoegdheid en geen exclusieve bevoegdheid omdat:

- De wetgever de bevoegdheid van de vrederechter voor geschillen over burenhinder heeft ondergebracht in artikel 591 Ger.W., zijnde een bepaling die de bijzondere bevoegdheden van de vrederechter opsomt.
- De wetgever de termen exclusieve bevoegdheid en bijzondere bevoegdheid in de toelichting bij het wetsontwerp (*Parl.St.Kamer* 2019-20, nr. 0126/001 - A. FETTWEIS, "De Bevoegdheid" in *Handboek van gerechtelijk recht*, Antwerpen, Scriptoria, 61.
- Ook door de rechtspraak worden de bevoegdheden uit artikel 591 Ger.W. gezien als een

bijzondere bevoegdheid.

De Rechtbank van Eerste Aanleg heeft volheid van bevoegdheid en is eveneens bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot schadevergoeding op grond van artikel 1384 of 1382 OBW. De vrederechter is niet bevoegd voor deze vordering.

Eisende partijen formuleren hun eis zodanig dat deze de EUR 5.000,00 niet te boven gaan, bedrag waarvoor de vrederechter bevoegd is betreffende de in geld waardeerbare vorderingen. Het heeft er echter alle schijn naar dat eisende partijen het bedrag vermeld in de dagvaarding artificieel laag stellen om de bevoegdheid van de vrederechter te verantwoorden, hetgeen neerkomt op de omzeiling van de bevoegdheidsregels, wat gesanctioneerd wordt in artikel 592, derde lid Ger.W.. Derhalve is de vrederechter onbevoegd en heeft de Rechtbank van Eerste Aanleg voorrang.

2.

Eisende partijen stellen hierover dat sinds de wetwijziging van 4 februari 2020 de vrederechter exclusief bevoegd is om kennis te nemen van vorderingen inzake bovenmatige burenhinder die vanaf 1 september 2021 aanhangig worden gemaakt.

Dit blijkt eveneens uit de toelichting bij het oorspronkelijke wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek waarin staat: “wat de “exclusieve” bevoegdheid van de vrederechter inzake burenhinder betreft” (*Parl.St.Kamer*, 55KO126/001, 4). Ook amendement 27, dat de wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot burenhinder integreert in het nieuwe goederenrecht, maakt melding van “de exclusieve bevoegdheid van de vrederechter inzake burenhinder”.

De inleidende vordering of de hoofdvordering opent het rechtsgeding. De materiële bevoegdheid wordt bepaald op het ogenblik van de rechtsingang, dat wil zeggen wanneer het geding wordt ingeleid en op basis van de hoofdvordering. De hoofdvordering is de compensatie overeenkomstig artikel 3.101 NBW voor de door eisende partijen geleden bovenmatige burenhinder.

Naast de hoofdvordering kan de eiser(s) een accessoire vordering en een ondergeschikte vordering formuleren, voor zover de hoofdvordering niet zou slagen. Enkel indien de hoofdvordering niet slaagt zal de rechter zich over de ondergeschikte vordering kunnen uitspreken. Subsidiare eisen en uiterst bijkomende eisen laten de bevoegdheid van de rechter ongewijzigd omdat die namelijk eenmalig op grond van de hoofdeis wordt bepaald.

Bovendien is het gezamenlijk gevorderd bedrag lager dan 5.000 EUR, waarvan verwerende partij stelt dat dit opzettelijk gedaan is, zonder hiervan enig bewijs te leveren.

Uit het bovenstaande blijkt dat de vorderingen van eisende partijen een geding inleidende hoofdvordering betreft met slechts subsidiair aanvullende vorderingen, waaruit volgt dat van samenhangende vorderingen geen sprake is, zodat de bewering van verwerende partij dat eisende partijen het bestaan van artikel 565 en 566 Ger.W. en de daarin vervatte voorrangregels negeren, geen steek houdt. Zelfs indien de vorderingen samenhangend zouden zijn, dient het derde lid van artikel 565 Ger.W. bij voorrang op het tweede lid te worden toegepast om bij samenhang de rechterlijke bevoegdheid te bepalen, waaruit volgt dat in geval van samenhang alleen de rechter die uitsluitend bevoegd is om van één van de vorderingen kennis te nemen, bevoegd is om kennis te nemen van de gezamenlijke vorderingen (Cass., 11 januari 2018, *R.W.*, 2018-19, 143).

3 .

Hiertegenover stelt verwerende partij dat het Cassatie arrest van 11 januari 2018, aangehaald door eisende partijen, foutief door eisende partijen wordt geïnterpreteerd. Het betrof een exclusieve bevoegdheid van de politierechtbank. In die situatie is het logisch dat indien één van de rechters exclusief bevoegd is de andere dat niet is. De bevoegdheid van de vrederechter inzake burenhinder is echter een bijzondere bevoegdheid en geen exclusieve bevoegdheid, en derhalve zijn de voorrangsregels van artikel 565, lid 2, 1° en 2° en 4° tot 8° Ger.W. van toepassing.

Eisende partijen stellen ten onrechte dat de vorderingen niet samenhangend zijn. Overeenkomstig artikel 701 Ger.W. kunnen enkel samenhangende vorderingen in een dezelfde akte worden ingesteld. Indien deze vereiste wordt geschonden en daardoor een bevoegdheidsprobleem ontstaat is de sanctie de onontvankelijkheid van de vorderingen, die, als zij afzonderlijk zouden zijn ingesteld, tot de bevoegdheid van een andere rechtbank zouden behoren.

De redenering van eisende partijen inzake hoofdvordering enerzijds en subsidiaire vordering anderzijds die de bevoegdheid van de rechter op basis van de hoofdeis niet zouden aantasten is kunstmatig. Eisende partijen verwarren “vordering in hoofdorde” en “vordering in ondergeschikte orde” met de begrippen “hoofdeis” en “tegeneis”. De bevoegdheid wordt bepaald door de hoofdeis en wordt niet beïnvloed door de “tegeneis”. De hoofdeis van eisende partijen bestaat uit alle ingestelde vorderingen. Deze zijn samenhangend met tot gevolg dat de voorrangsregels van artikel 566, lid 1 Ger.W. van toepassing zijn, die van openbare orde zijn.

4 .

Beoordeling

In de gedinginleidende akte wordt een hoofdvordering gesteld en vorderingen in ondergeschikte orde.

De vorderingen zijn samenhangend overeenkomstig artikel 701 Ger.W.

De gecumuleerde vorderingen komen uit eenzelfde (of nauwe verwante) rechtsfeiten of rechtshandelingen voort.

Overeenkomstig artikel 566 Ger.W. kunnen verschillende punten van een vordering tussen twee (of meer) partijen, die, afzonderlijk ingesteld, voor verschillende rechtbanken zouden moeten worden gebracht, indien zij samenhangend zijn, voor dezelfde rechtbank worden samengevoegd.

De vraag is dan ook of de vorderingen gesteld door eisende partijen, elk afzonderlijk, tot de materiële bevoegdheid van een andere rechtbank dan de vrederechter behoren?

Elk van de door eisende partijen ingestelde vorderingen afzonderlijk, behoren *ratione summae* tot de bevoegdheid van de vrederechter; de vordering gesteld in hoofdorde behoort eveneens minstens tot de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter. Of deze vordering in hoofdorde behoort tot de exclusieve bevoegdheid wordt betwist in de rechtsleer (BURETTE N., *Burenhinder en de vrederechter*, NJW, 2022, 390). Alleszins is de vrederechter (minstens) bijzonder bevoegd om kennis te nemen van een geschil inzake burenhinder en is de vrederechter bevoegd kennis te nemen van alle geschillen waarvan de waarde de EUR 5.000,00 niet overschrijdt.

Uit bovenstaande blijkt reeds (minstens) de bijzondere bevoegdheid en de bevoegdheid *ratione summae* van de vrederechter.

Vrederecht van het 5de kanton Antwerpen

Daarenboven vloeit uit artikel 565, lid 3 Ger.W. voort dat wanneer een vordering tot de bijzondere bevoegdheid van één van de twee rechters behoort, de bijzonder bevoegde rechter voorrang moet verkrijgen op de algemeen bevoegde rechter (ALLEMEERSCH B., VANORSHOVEN P. en VOET S., *Tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Gerechtelijk recht voor bachelors*, 2020, Leuven, ACCO, 187).

Hierbij kan eveneens verwezen worden naar het arrest van het Hof van Cassatie van 11 januari 2018 waarin wordt geoordeeld dat in geval van samenhang, artikel 565, lid 3 Ger.W. voorrang heeft op de voorrangsregels uit het tweede lid (Cass., 11 januari 2018, *R.W.*, 2018-19, 143).

Tot slot worden de vorderingen niet cumulatief maar alternatief uitgeoefend.

In de rechtsleer wordt terecht verdedigd dat de vordering welke in hoofdorde wordt gesteld dienend is om de bevoegde rechtbank te bepalen (BURETTE N., *Burenhinder en de vrederechter*, NJW, 2022, 396 met verwijzing naar MOUGENOT D. en DROOGHENBROECK J-F, *Connexité et compétences exclusives: d'heureuses mises au point*, noot onder Cass. 11 januari 2018, *J.T.*, 2019, 552, nr 6).

De vraag of de rechter aan de eis in ondergeschikte orde zal komen, is een vraag naar de grond van de zaak, met uitzondering van ondergeschikte vorderingen welke de openbare orde raken, wat in casu niet het geval is, en is in dat opzicht irrelevant voor de materiële bevoegdheid en - bij uitbreiding - de samenhang.

Besluit: de vrederechter van het vijfde kanton Antwerpen is territoriaal en materieel bevoegd om kennis te nemen van het geschil.

B. De vordering is deels onontvankelijk**1.**

Verwerende partij stelt dat de vordering van eisende partijen betreffende burenhinder deels wegvalt omwille van de bodemsaneringswerken die verwerende partij onder het Bodemdecreet zal uitvoeren op het perceel van eisende partijen.

Derhalve bestaat over dit deel geen geschil tussen gedingvoerende partijen en is de vordering hierover onontvankelijk.

Vervolgens stelt verwerende partij dat slechts een voorbehoud kan worden geformuleerd voor een "vordering tot vergoeding van schade", overeenkomstig artikel 2262bis §2 OBW en niet voor herstelmaatregelen. Derhalve is deze vordering onontvankelijk, minstens ongegrond.

2.

Eisende partijen stellen dat verwerende partij de verjaring niet inroept maar hiernaar verwijst (artikel 2262bis §2 OBW). Vervolgens stellen eisende partijen dat de productie van PFOS slechts op 31 december 2003 is gestopt en dit volgens een verklaring van minister TAVERNIER en dat de verwerking en distributie zou verdergaan tot 31 december 2005. Daarenboven legt verwerende partij geen bewijs voor van de effectieve stopzetting van PFAS en meer bepaald de diverse subgroepen PFOA en PFOS. Derhalve blijft de hinder bestaan, is het gebrek aan de zaak nog steeds aanwezig en is er nog steeds sprake van een fout.

3.

Beoordeling

De aanspraken van de Vlaamse overheid overeenkomstig het Bodemdecreet zijn een publiekrechtelijke aangelegenheid, weliswaar mede in een privaatrechtelijk belang maar dan als collectiviteit. De saneringsplicht enerzijds en de privaatrechtelijke aanspraken anderzijds hebben een andere oorzaak en voorwerp. Eisende partijen die een privaatrechtelijke aanspraak formuleren hebben een belang en hoedanigheid wat blijkt uit de voorgelegde feiten, zonder dat hieruit de gegrondheid van deze aanspraken noodzakelijkerwijze volgt. Dit wordt beoordeeld ten gronde.

Of nog: De procespartij die beweert houder te zijn van een subjectief recht heeft, ook al wordt dat recht betwist, het vereiste belang opdat zijn vordering ontvankelijk kan worden verklaard. Het onderzoek naar het bestaan en de omvang van het subjectief recht dat die partij aanvoert, houdt geen verband met de ontvankelijkheid maar met de gegrondheid van de vordering (o.m. Cass., 15 september 2017, AR C.16.0491.F). Het belang waarvan de toelaatbaarheid van een vordering afhangt moet bij de inleiding een reeds verkregen en dadelijk belang zijn, hetgeen echter niet vereist dat op dat ogenblik reeds schade werd geleden door de eisende partij of deze reeds een schadevergoeding had uitbetaald aan een derde (o.m. Cass. 20 september 2019, AR C. 18.0420.F., *J.T.*, 2020, 170).

De vordering is ontvankelijk.

De vordering tot akte name houdt geen beoordeling in van het voorwerp of oorzaak van datgene waarvan de akte name wordt gevorderd. Zolang de openbare orde of de goede zeden niet worden geschonden kan de rechtbank een vordering tot akte name niet weigeren.

Het voorbehoud overeenkomstig artikel 2262bis §2 OBW heeft uitsluitend betrekking op vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid en is niet van toepassing op de herstelmaatregel opgelegd op grond van artikel 3.101 ev. NBW.

C. De schorsing van de burgerlijke rechtsvordering

1.

Verwerende partij stelt dat een burgerlijke rechtsvordering moet worden geschorst hangende de strafvordering.

Er is een gerechtelijk strafonderzoek hangende. De rechter moet “op grond van de hem voorgelegde gegevens (...) beoordelen of er gevaar voor onverenigbaarheid bestaat tussen de beslissingen van de strafrechter en de burgerlijke rechter” (Cass. 3 april 2009, AR C.08.0111.N.; Cass. 7 februari 2020, C.19.0325.F.).

Volgens verwerende partij blijft deze toetsing onverkort bestaan ook na de invoering van artikel 1385*sexiesdecies* Ger.W., bij gebreke waaraan, en volgens de interpretatie van eisende partijen, artikel 1385*sexiesdecies* ongrondwettig is, met tot gevolg dat een hierover een prejudiciële vraag moet worden gesteld aan het Grondwettelijk Hof.

Er is een verwevenheid tussen de feiten voorgelegd aan de strafrechter en deze aan de burgerlijke rechter en beiden moeten dezelfde kernvraag behandelen: “Heeft de blootstelling aan PFAS een gezondheidseffect veroorzaakt of zal het dat in de toekomst doen?”. De schorsing is relevant niet enkel voor vorderingen die gegrond zijn op een misdrijf, maar (...) in beginsel voor alle vorderingen van burgerrechtelijke aard die punten gemeen hebben met de strafvordering (Cass. 18 juni 2020, nr 19.0155.N.).

2.

Eisende partijen stellen dat de artikelen 1385quinquiesdecies-1385sexiesdecies Ger.W. uitdrukkelijk voorzien dat vorderingen tot schadevergoeding gegrond op de foutloze aansprakelijkheid ex lege niet geschorst worden op basis van artikel 4 VT Wb.Sv. Hieronder valt de vordering wegens bovenmatige burenhinder.

Derhalve heeft de rechter - volgens eisende partijen - geen beoordelingsvrijheid.

De burgerlijke rechtsvordering dient dan ook niet geschorst te worden, wat de foutloze aansprakelijkheid betreft.

3.

Beoordeling

Een onderscheid is te maken tussen enerzijds de vordering van eisende partijen in hoofdorde gesteld op grond van artikel 3.101 NBW, de subsidiaire vordering op grond van artikel 1384 OBW en anderzijds de subsidiaire vordering op grond van artikel 1382-1383 OBW.

Bovenmatige burenhinder betreft een onevenwicht wegens abnormale ongemakken uit nabuurschap toerekenbaar aan de veroorzaker van het onevenwicht. Diegene aan wie het onevenwicht kan worden toegerekend is gehouden dit te herstellen.

Het voorwerp van de vordering tot bovenmatige burenhinder is de herstelmaatregel en de oorzaak van de vordering is de schending van het evenwicht. De rechtsgrond is artikel 3.101 N.B.W.. Het betreft een foutloze aansprakelijkheid. Derhalve is niet vereist dat wordt bewezen dat in hoofde van diegene aan wie het onevenwicht kan worden toegerekend een fout heeft gemaakt (de algemene zorgvuldigheidsnorm heeft geschonden).

Een risico op tegenstrijdige uitspraken is dan ook zo goed als uitgesloten, nu voorwerp, oorzaak en finaliteit volstrekt verschillend zijn.

Dit is geenszins zo voor de foutaansprakelijkheid. Derhalve bestaat een objectieve en redelijke verantwoording voor het onderscheid tussen foutloze- en fout aansprakelijkheid. Een vraagstelling aan het Grondwettelijk Hof hierover is dan ook niet terzake dienend.

Indien en in de mate dat de hoofdvordering en de subsidiaire vordering op grond van artikel 1384 OBW gegrond zijn dan wordt toepassing gemaakt van de artikelen 1385quinquiesdecies-1385sexiesdecies Ger.W., en wordt aldus de vordering niet geschorst. Mocht de vordering in uiterst ondergeschikte volgorde op grond van artikel 1382-1383 OBW alsdan behandeld worden dan zal vooreerst de schorsing worden beoordeeld.

D. De zaak is niet in staat van wijzen

1.

Volgens verwerende partij bestaat de bewijsvoeringsstrategie aangewend door eisende partijen erin om krantenartikelen edm. aan te halen, een beroep te doen op waarschijnlijkheid en/of een bewijs door vermoedens, om dan als ervan wordt uitgegaan dat de rechter niet overtuigd is, de bewijslast om te keren.

Vrederegerecht van het 5de kanton Antwerpen

Eisende partijen rekt deze bewijsmiddelen, volgens verwerende partij, uit buiten elke proportie en past ze toe buiten de situaties door de wet voorzien.

De beweringen van eisende partijen zijn dan ook meestal niet bewezen.

En ook indien stukken bestaan is het niet altijd duidelijk hoe deze stukken de stelling van eisende partijen onderbouwen.

De vordering van eisende partijen om verwerende partij te horen veroordelen tot principiële aansprakelijkheid voor schade die nog niet eens bestaat of waarvan alleszins vandaag de bovenmatigheid nog niet kan worden beoordeeld, komt dan ook geforceerd over. Eisende partijen zelf stellen dat het debat over de causaliteit prematuur is.

Eisende partijen wensen een voorbehoud tot het stellen van een vordering tot schadevergoeding. Dit is slechts mogelijk als de reële mogelijkheid bestaat dat eisende partijen in de toekomst schade zullen lijden, wat onzeker is, alleszins niet aangetoond door eisende partijen, mede gelet op de analyse hierover van de Vlaamse overheid, waarbij wordt gesteld dat het niet mogelijk is een uitspraak te doen of de mate waarin de serum concentraties de toetsingswaarde overschrijden in relatie staan tot een hoger risico of hogere ernst op voorkomen van ziektes.

Er staan dan ook andere middelen ter beschikking:

- Een verwijzing naar de bijzondere rol ten einde partijen later een standpunt te laten innemen als er meer duidelijkheid bestaat.
- De zaak uit te stellen naar een relaiszitting.

Ondergeschikt als wordt geoordeeld dat eisende partijen hebben aangetoond dat er een reële mogelijkheid op schade bestaat, kan een voorbehoud worden geformuleerd op voorwaarde dat geen uitspraak wordt gedaan over de principiële aansprakelijkheid van verwerende partij.

2.Beoordeling

Het staat gedingvoerende partijen vrij de bewijsmiddelen aan te wenden die zij noodzakelijk achten om hun vordering te onderbouwen. Of deze de rechtbank overtuigen wordt beoordeeld ten gronde.

De conclusies zijn uitgewisseld, de stukken voorgelegd en de zaak gepleit. De debatten zijn gesloten. Derhalve is de zaak in staat van wijzen, over de middelen opgeworpen door verwerende partij en in voorkomend geval, de vorderingen van eisende partijen.

Het hele debat gevoerd hierover door verwerende partij raakt de grond van de zaak welke hierna zal worden beoordeeld. De argumenten ontwikkeld door eisende partijen hierover behoren eveneens tot de beoordeling ten gronde.

De vordering van eisende partijen is ontvankelijk.

E. Vordering tot plaatsbezoek en voorlegging verzekeringspolissen

Wat de vordering tot plaatsbezoek en voorlegging van verzekeringspolissen betreft. Er wordt niet ingezien wat de zin is van een plaatsbezoek nu reeds voldoende plaatsopnemingen hebben plaatsgegrepen door meer ter zake deskundige mensen dan de rechtbank. De bevindingen van deze deskundigen zijn aangehaald door gedingvoerende partijen en de neerslag ervan berust in het dossier

Vrederegerecht van het 5de kanton Antwerpen

van rechtspleging. De zin tot voorlegging van verzekeringspolissen in huidig stadium is evenzo zinloos om hoger vermelde redenen. Daarenboven wordt hierdoor evenmin een causaliteit bewezen nu het verzekeren voor een risico geenszins de realisatie van het risico inhoudt.

TEN GRONDE**F. Burenhinder - artikelen 3.101 ev. NBW**F.1 *De vordering*

Eisende partijen vorderen in hoofdorde om verwerende partij te veroordelen op basis van bovenmatige burenhinder overeenkomstig artikel 3.101 NBW tot een onbenoemd provisioneel bedrag van viermaal EUR 500,00, aldus aan elke eisende partij afzonderlijk een bedrag van EUR 500,00 of samen EUR 2.000,00 en een voorbehoud ad vitam of 20 jaar overeenkomstig artikel 2262Bis OBW.

F.2 *De beoordeling***1.**

Het leerstuk van de burenhinder werd gaandeweg ontwikkeld door de rechtspraak en rechtsleer (N. CARETTE en R. JANSEN, *Handboek goederenrecht*, Mortsel, Intersentia, 2022, 270).

Recent voorzag de wetgever in een wettelijke basis met de artikelen 3.101 en 3.102 BW.

Met volgende cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden:

- er is nabuurschap;
- de hinder is bovenmatig;
- de hinder is toerekenbaar aan de buur;
- de toerekenbare buur is gehouden het evenwicht te herstellen.

Het nabuurschap wordt niet betwist.

2.

De toepassing van de tweede voorwaarde en volgende wordt betwist door verwerende partij.

De hinder is bovenmatig indien de normale ongemakken van nabuurschap worden overschreden, wat een feitenkwestie is, door alle middelen van recht te bewijzen.

Artikel 3.101 BW vermeldt enkele criteria waarmee de rechter rekening *kan* houden om het bovenmatige karakter van de hinder in te beoordelen, namelijk het tijdstip (bv. dag of nacht), de frequentie en de intensiteit van de hinder, de eerstingebruikneming en de publieke bestemming van het onroerend goed van waaruit de hinder wordt veroorzaakt. Deze opsomming is echter niet limitatief (MvT, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 0173/001, 186).

De vergunninghouder van een eventueel verontreinigende activiteit is omwille van de vergunning niet uitgesloten tot het veroorzaken van burenhinder (Cass. 27 april 1962, *Pas.* 1962, I, 938). Volgens verwerende partij valt het beoordelingscriterium “eerste ingebruikneming” uiteen in een collectieve eerste ingebruikneming en een individuele eerste ingebruikneming.

De collectieve ingebruikneming houdt in dat rekening moet worden gehouden met het feit dat een groep van personen zich voor andere in een bepaalde omgeving komen vestigen, wat aan een bepaalde streek of wijk een specifiek karakter geeft, waardoor een bepaalde maat van hinder als

Vredegerecht van het 5de kanton Antwerpen

normaal moet worden geduld, zoals onder meer blijkt uit de door verwerende partij aangehaalde rechtspraak.

Eisende partijen vestigden zich in 2013 nabij (bestaand) industriegebied en een (bestaande) snelweg. Verwerende partij heeft de omwonenden ettelijke malen geïnformeerd over de PFAS-problematiek. De Zwijndrechtse gemeenschap was zich hiervan aldus bewust, voordat eisende partijen zich er vestigden.

De individuele eerste ingebruikneming houdt in dat de specifieke bestemming en (mogelijke hinderende) activiteiten van het hinder verwekkend erf op zichzelf in rekening genomen mogen worden. Het feit dat een bepaalde activiteit reeds aanwezig was vooraleer een buur die een eis instelt zich ter plaatse gevestigd heeft, is immers een tegenindicatie voor het abnormale karakter van de hinder.

Minstens tussen 2000-2013 heeft verwerende partij de buurtbewoners en de lokale besturen meermaals geïnformeerd over de PFAS verontreiniging rond haar vestiging.

Verwerende partij besluit door te stellen dat het evenwicht tussen de percelen, zoals dit al decennialang bestaat en elk geval voor dat eisende partijen er zich vestigden, er één is waarin nu eenmaal industriële emissies zijn en waarin er een duidelijke impact is van de nabijheid van de chemische cluster. Aldus is duidelijk waar het evenwicht ligt.

Zoals verwerende partij terecht aanhaalt zijn dit de evenwichtsverhoudingen. Eisende partijen hebben zich dicht en nadien nog dichter bij een bedrijf gevestigd, deel uitmakend van de chemische industrie. Hierbij zal in de beoordeling van het al dan niet bovenmatig karakter van de hinder rekening mee worden gehouden.

3.

Volgens verwerende partij is hinder zintuiglijk. Hiermee wordt niet ingestemd. Hinder heeft een bijzonder brede waaier van verschijningsvormen, zoals overigens blijkt uit de door verwerende partij aangehaalde omschrijving in Van Dale “het last hebben van iets”.

Ook met de stelling van verwerende partij, als zou hinder enkel kwalificeren als burenhinder in de zin van artikel 3.101 NBW in de mate dat zij én het genot en het gevolg zijn van het genot van een goed, én het genot van het goed van de buur verstoren, wordt niet ingestemd.

De hinder wordt veroorzaakt door de uitoefening van het gebruik -en genot over het onroerend goed waarvan eisende partijen het *gebruik* en *genot* hebben én de uitoefening van het gebruik -en genot over het onroerend goed waarvan verwerende partij het *gebruik* en *genot* hebben en door de uitoefening van dit gebruik en genot.

Er kan redelijkerwijze niet worden geargumenteed dat geen verontreiniging bestaat, veroorzaakt door verwerende partij en ten gevolge van het gebruik van haar onroerend goed waarvan zij het genot en gebruik heeft. Anders redeneren komt neer op het tegenspreken wat verwerende partij zelf bekend in de Parlementaire Onderzoekscommissie van 03 december 2021, als stuk aangehaald door eisende partijen, wat een (buiten) gerechtelijke bekentenis uitmaakt. Er is minstens een historische verontreiniging. Argumenteren dat de productie van PFOS (historische vervuiling) is stopgezet in 2002 en de productie van PFAS zal worden uitgefaseerd naar de toekomst toe en dat daarmee de verontreiniging is beëindigd of zal beëindigen is in strijd met:

- de door verwerende partij gehanteerde term “uitfaseren”, die juist is en waarmee wordt bedoeld dat een chemisch proces kan worden beëindigd, de gevolgen ervan niet onmiddellijk,

Vredegerecht van het 5de kanton Antwerpen

zoals bekend door Mevrouw Rebecca TEETERS (senior Vice-President Chemical Operations 3M) tijdens de Parlementaire Onderzoekscommissie van 3 december 2021.

- De PFAS productie andere dan PFOS blijft onverkort bestaan en zal in de toekomst worden uitgefaseerd.

Het enige ter zake dienend is na te gaan of er hinder is. Er is verontreiniging. Dat kan aan de hand van de stukken en de verklaringen van verwerende partij zelf (Parlementaire Onderzoekscommissie) niet worden ontkend.

Hierbij is het niet ter zake of deze verontreiniging al dan niet vrijwillig is en er in de toekomst aan wordt gemedieerd (gesaneerd) en wat de uiteindelijke finaliteit ervan is. Evenmin is het binnen de grenzen van de burenhinder relevant of deze verontreiniging vergund is. Dit zal van belang zijn bij de beoordeling van het bovenmatige karakter van de burenhinder. Niet meer, niet minder.

Als er verontreiniging is veroorzaakt door een buur dan is dit hinderlijk voor een andere buur en kwalificeert de hinder als burenhinder overeenkomstig artikel 3.101 NBW.

4.

Nu vaststaat dat de verontreiniging hinder is, moet beoordeeld worden of deze burenhinder al dan niet bovenmatig is en aldus of deze hinder de normale ongemakken uit nabuurschap overtreft. Kortom beoordelen of het evenwicht is verstoord.

Verwerende partij stelt dat de burenhinder strekt tot het herstel van het evenwicht tussen de uitoefening van de eigendomsrechten van eigenaars. Juister en in overeenstemming met de huidige wetgeving strekt burenhinder tot het herstel tussen de uitoefening van de gebruiks- en genotsrechten van de titularissen ervan.

Eisende partijen stellen dat het onevenwicht bestaat doordat de bloedwaarden van eisende partijen de geldende normen overstijgen.

Het evenwichtsherstel beoogt het onevenwicht veroorzaakt door het gebruik en genot van het ene onroerend goed te herstellen ten aanzien van het (verstoorde) gebruik en genot van het andere onroerend goed.

Uit de stukken en de argumenten van eisende partijen blijkt dat zij aanvang 2000 gevestigd waren in Zwijndrecht en nadien in 2013 verhuisd zijn binnen Zwijndrecht naar meer agrarisch gebied, waarbij zij een moestuin, grotere tuin en dieren houden, meer in de nabijheid van verwerende partij.

De PFAS waarden in de grond en in het lichaam van eisende partijen is verhoogd en wel in die mate dat redelijkerwijze niet kan worden gesteld dat de verhoogde waarden normaal zijn. Tot dit besluit wordt ook gekomen evenmin rekening houdend met het eerste ingebruiknemingscriterium.

De oorzaak ervan is de locatie van het onroerend goed. Dit kan evenmin redelijkerwijze worden betwist nu de door de Vlaamse Overheid in kaart gebrachte PFAS concentratie het hoogst is in de Provincie Antwerpen rondom de vestiging van verwerende partij. De locatie van het onroerend goed is de plaats waar het genots- en gebruiksrecht over het onroerend goed wordt uitgeoefend. Door de uitoefening van hun gebruiks- en genotsrecht over het onroerend goed zijn de bloedwaarden abnormaal verhoogd van eisende partijen.

Indien eisende partijen op een andere locatie dezelfde gebruiks- en genotsrechten zouden uitoefenen over het onroerend goed dan zouden zij lagere, normale of minder abnormale bloedwaarden hebben.

Vrederecht van het 5de kanton Antwerpen

Derhalve is de burenhinder bovenmatig en het evenwicht verstoord.

Is het onevenwicht toerekenbaar aan verwerende partij?

Hier kan weerom verwezen worden naar de door de Vlaamse Overheid in kaart gebrachte PFAS concentratie, waarnaar gedingvoerende partijen verwijzen. Ook hier kan redelijkerwijze niet worden ontkend dat het grootste deel van de PFAS-verontreiniging in de provincie Antwerpen afkomstig is van de locatie van het onroerend goed waarover verwerende partij genots- en gebruiksrechten heeft.

Verwerende partij verwijst nog naar andere “hot spots” welke dan vooral brandweerkazernes betreft. Laat nu brandwerend schuim, aangewend door de brandweer, één van de (belangrijkste) producten zijn van verwerende partij, zoals zelf door verwerende partij gesteld.

Kortom: Er is burenhinder die de normale ongemakken uit nabuurschap overtreft en welke toerekenbaar is aan verwerende partij.

Aldus dringt herstel van het evenwicht zich op.

5 .

Doorheen de argumentatie van eisende partijen wordt al te vaak de achterdeur van de burenhinder aangewend om via de voordeur van de foutaansprakelijkheid binnen te komen. Het burgerrechtelijk begrip “schade” wordt meermaals gelijkgesteld met “de evenwichtsherstelmaatregel” overeenkomstig artikel 3.101 §2 NBW. Dit is onjuist.

Schadevergoeding en evenwichtsherstelmaatregel zijn onderscheiden juridische begrippen elk met een eigen rechtsgrond en finaliteit.

Het evenwichtsherstel beoogt het evenwicht tussen het gebruik en genot van het onroerend te herstellen. Alle andere componenten gerelateerd aan het begrip “schade” en welke het beoogde evenwicht niet bewerkstelligen zijn irrelevant bij de beoordeling over de herstelmaatregel. Verwerende partij stelt dat een herstel in natura de voorkeur draagt, wat bewerkstelligd wordt door de bodemsanering.

De bodemsanering is een publiekrechtelijke aangelegenheid, weliswaar mede in een privaatrechtelijk belang maar dan als collectiviteit. De saneringsplicht enerzijds en de privaatrechtelijke aanspraken anderzijds hebben een andere oorzaak en voorwerp, en remedieert thans niet.

Eisende partijen tonen een gebruiks- en genotsderving aan van het onroerend goed, doordat het niet langer volledig gebruikt kan worden waartoe het is bestemd, omwille van de verontreiniging. De door hen gevorderde provisionele bedragen wegens derving van het genots- en gebruiksrecht ten gevolge van het verstoorde evenwicht gedurende thans bijna tien jaar zijn in redelijkheid provisioneel begroot op EUR 2.000,00.

De vordering door eisende partijen in hoofddorde gesteld is op dit punt gegrond.

6 .

Eisende partijen vorderen het voorbehoud overeenkomstig artikel 2262Bis §2 OBW te verlenen.

Dit voorbehoud kan worden verleend in geval van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid.

Derhalve wordt niet ingegaan op dit punt van de vordering van eisende partijen.

De vordering van eisende partijen is op dit punt ongegrond.

De eis is de proceshandeling waarmee een rechtssubject zijn vorderingsrecht uitoefent (LAENENS J., SCHEERS D., THIRIAR P., RUTTEN J. en VANLERBERGHE B., Handboek Gerechtelijk Recht, Intersentia, 2020, 91).

Wie een bijkomende veroordeling vordert, formuleert een accessoire eis. Wie een eis in ondergeschikte orde instelt, stelt een subsidiaire eis. Deze wordt ingesteld wanneer de eiser onzeker is over de gegrondverklaring van zijn hoofdeis. De rechter beoordeelt de subsidiaire eis slechts indien de hoofdeis als ongegrond wordt beoordeeld (LAENENS J., SCHEERS D., THIRIAR P., RUTTEN J. en VANLERBERGHE B., Handboek Gerechtelijk Recht, Intersentia, 2020, 92).

Nu de hoofdvordering deels gegrond is dient geen verdere uitspraak te worden gedaan over de alternatieve vorderingen, welke uitsluitend zijn gesteld indien de hoofdvordering ongegrond zou zijn.

Beslissing

Verklaart het verzoek tot vrijwillige tussenkomst ontvankelijk;

Verklaart de hoofdvordering van eisende partijen en vrijwillige tussenkomende partij ontvankelijk en gegrond als volgt:

Veroordeelt verwerende partij tot het betalen aan eisende partijen en vrijwillig tussenkomende partij van een provisioneel bedrag van TWEEDUIZEND EURO (EUR 2.000,00) of aan V.K., D.B.I., V.L. en V.J. elk VIJFHONDERD EURO (EUR 500,00), uit hoofde van bovenmatige burenhinder, bedrag te verhogen met de gerechtelijke interesten vanaf de datum van de dagvaarding, namelijk 2 mei 2022, tot de dag van de volledige betaling.

Verwijst de zaak wat het overige betreft naar de bijzondere rol.

Houdt de beslissing omtrent de kosten van het geding aan.

Dit vonnis is op tegenspraak uitgesproken in buitengewone openbare zitting van 15 mei 2023 van het vredegerecht van het 5de kanton Antwerpen, door vrederechter A. C., bijgestaan door griffier E. C.